

Бібліографічний опис:

[Від редакції] (2022) Софія Грица (05.12.1932 – 05.03.2022) [некролог]. *Народна творчість та етнологія*, 1 (393), 127–128.

[Editorial] (2022) Sofiya Hrytsa (05.12.1932 – 05.03.2022) [obituary]. *Folk Art and Ethnology*, 1 (393), 127–128.

СОФІЯ ГРИЦА

(05.12.1932 – 05.03.2022)

5 березня 2022 року відійшла у вічність видатна дослідниця українського музичного фольклору, член-кореспондент НАМУ, доктор мистецтвознавства, професор, лауреат премій ім. М. Лисенка та Ф. Колесси Софія Йосипівна Грица. Прикро, що сталося це в її ювілейний рік – 5 грудня цього року їй би виповнилося 90 років. Її світлий розум до останнього генерував наукові ідеї: не так давно (ще влітку минулого року) вона писала статті до чергового тому Музичної енциклопедії, восени брала участь у конференції «Проблеми кобзарознавства та етноінструментології». Як завжди, дуже прискіпливо ставилася до кожного слова, шліфуючи текст, аби донести свою думку якомога точніше. Були плани підготувати до друку неопубліковані матеріали, яких у неї залишилося чимало. І ось... її вже немає. Вона стала жертвою війни, розв'язаної РФ на землі України, яку вона любила понад усе... Серце і душа не витримали такого лиха.

Перу Софії Йосипівни належить 9 індивідуальних монографій, серед яких – «Філарет Михайлович Колесса», «Мелос української народної епіки», «Фольклор у просторі і часі», «Час і простір у фольклорі, його стратифікація у зв'язку з етнографічним регіонуванням України», «Леся Дичко в житті і творчості» та ін. Остання її праця – «Необрядовий фольклор західних регіонів України», у якій подано транскрипції 366 пісень, зібраних нею впродовж життя, з детальними коментарями, що є зразком для етномузикологів, з надзвичайно цікавими статтями, де вона поділилася своїми спогадами про експедиційну роботу, виконавців, пам'ять про яких пронесла кризь

усе життя, та роздумами про необрядову пісенність. Окремо слід сказати про надзвичайно складну й відповідальну наукову роботу над підготовкою до друку праць Ф. Колесси, таких як «Мелодії українських народних дум», «Музикознавчі праці», «Музичний фольклор з Полісся у записах Ф. Колесси та К. Мошинського». Вона також була співавтором багатьох колективних монографій, збірників, автором статей до енциклопедій та близько 300 статей у наукових збірниках та періодичних виданнях.

С. Грица була наставницею наукової школи музичного епікознавства, теорії пісенної парадигми та методики структурно-типологічного аналізу думового й пісенного мелосу; керівником понад 20 докторських і кандидатських дисертацій, численних магістерських і дипломних робіт, автором опонентських відгуків, рецензій на збірники та монографії.

Її ім'я ще в 1980-х роках стало відоме широкому колу шанувальників українського музичного фольклору завдяки радіоконкурсу «Золоті ключі», незмінною ведучою якої вона була понад десять років. Щонеділі в прямому ефірі в доступній і водночас глибоко науковій формі вона коментувала автентичний спів численних виконавців з усіх регіонів України. Софію Йосипівну так любили слухачі, що один із поціновувачів цих передач, полтавський селекціонер півоній, назвав її іменем свій новий сорт. Можливо, ще тоді в неї зародилася ідея створення регіонально-жанрової антології українського музичного фольклору, над утіленням якої створений з її ініціативи відділ етномузикології почав працювати з 2009 року.

Софія Йосипівна прожила цікаве, насичене життя; інколи ділилася спогадами, починала писати автобіографію, але не встигла. Вона залишила по собі вагомий слід у науці, виховала когорту учнів, які продовжуватимуть розвивати її ідеї.

Наукова спадщина дослідниці, як часто це буває, недооцінена за життя й потребує глибокого осмислення, публікації розвідок, які вона не встигла надрукувати, а найкраще – видання зібрання статей, які розпорошені по різних збірниках, часописах, що виходили невеличкими накладками.

Земля пером Вам, дорога наша Софіє Йосипівно! Пам'ять про Вашу мудрість, людяність і наставництво навечно залишиться в наших вдячних серцях.

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України